

2. Xerox. Що таке цифровізація і навіщо вона потрібна? URL : <https://www.xerox.com/uk-ua/services/insights/shcho-take-tsifrov-zats-ya-nav-shcho-vona-potr-bna>

3. Лазебник Л. Діджиталізація економічних відносин як фактор удосконалення бізнес-процесів підприємства. 2018. URL : [file:///C:/Users/Lenovo/Downloads/ehsfat\\_2018\\_2\\_12.pdf](file:///C:/Users/Lenovo/Downloads/ehsfat_2018_2_12.pdf)

**Fedosieieva H. S.**

doctor of economic sciences, associate professor of the department of management and marketing, Mykolaiv national agrarian university, Ukraine

**НАПРЯМИ ПІДТРИМКИ РОЗВИТКУ ЖІНОЧОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА  
МІСЦЕВИМИ ГРОМАДАМИ  
DIRECTIONS OF SUPPORT FOR THE DEVELOPMENT OF WOMEN'S  
ENTREPRENEURSHIP BY LOCAL COMMUNITIES**

У 2023 році кожен другий новий ФОП в Україні відкрили жінки – всього 154 тис нових підприємств [1]. Також саме жінки у 2023 р. очолили третину новостворених бізнесів – понад 10 тисяч компаній. За даними Єдиного державного реєстру, у першому кварталі 2024 р. понад 43 тисячі ФОПів в Україні створили жінки. Це 59 % від загальної кількості новостворених ФОПів за цей період [2]. Отже, саме жіноче підприємництво стає одним з потужних інструментів відновлення економіки громад

Метою роботи є визначення та обґрунтування дієвих напрямів підтримки жіночого підприємництва місцевими громадами.

Важливо відмітити, що жіноче підприємництво в Україні розвивається нерівномірно, і це обумовлено не лише загальними стереотипами, а й специфікою економічного розвитку кожного регіону. Попри те що жінки створюють майже однакову кількість ФОПів у всіх областях (59%), серед інших типів юридичних осіб ситуація відрізняється. Так, частка жінок серед власників і керівників компаній залишається на рівні 10-12% в середньому по

країні, а в Донецькій, Луганській і Херсонській областях вона не перевищує 2% [4].

Наразі в Україні реалізується Стратегія відновлення, сталого розвитку та цифрової трансформації малого і середнього підприємництва (МСП) на період до 2027 року. Ця Стратегія є інклюзивною та направлена, в тому числі, на стимулювання бізнес-активності жінок через широкий спектри програм для жінок на державному та регіональному рівнях [3].

Регіональні програми для розвитку бізнесу спрямовані на підтримку і розвиток малого та середнього бізнесу в конкретних регіонах. У 2024 році в регіонах України реалізувалися різного роду програми підтримки жіночого підприємництва: Програма розширення можливостей жіночого підприємництва Empowering Women Ukraine 2024 для підприємниць з Черкаської, Кіровоградської та Полтавської областей; Мінігрант 100 000 гривень на підтримку та розвиток жіночого підприємництва у Києві та Київській області від Фонду «Жіночі можливості в Україні»; Навчальна програма з підприємництва для жінок "МІСТ" від Хабу жіночого підприємництва U&WE hub в Івано-Франківську та інші.

Але усі ці Програми є результатом, або міжнародної підтримки України, або загальнодержавних програм, або результатом діяльності благодійних фондів. Що ж до активності місцевих органів влади в напрямі підтримки розвитку жіночого підприємництва, то вона є, досить низькою – місцеві органи здебільшого реалізують направлені на розвиток підприємництва загалом, не враховуючи специфіку саме жіночого підприємництва.

Тому, вважаємо за доречне, місцевим громадам сконцентрувати зусилля на тих напрямках розвитку жіночого підприємництва, ефективність яких доведена міжнародною практикою:

- 1) Запровадження грантів, субсидій, податкових пільг для бізнесів заснованих жінками. Фінансування цих інструментів має здійснюватися, в тому числі, з місцевих бюджетів.

2) Реалізація освітніх програм та тренінгів для розвитку бізнес-навичок жінок. Крім того, важливо проводити різного роду заходи направлені на формування та підтримку лідерських якостей жінок, їх моральної стійкості, умінню брати на себе відповідальність, формуванню навичок балансування особистого та бізнес-життя.

3) Реалізація програм менторства, де успішні підприємці регіону ділитимуться своїми кейсами з організації власної справи. Популяризація таких кейсів у суспільстві. Проведення конкурсів типу «Жінка року у бізнесі», що мотивуватиме амбітних жінок розвиватися у власній справі.

4) Захист прав жінок-підприємниць через спеціалізовані програми. Надання юридичних консультацій щодо змін у законодавстві, особливостей реєстрації бізнесів, укладання договорів з національними партнерами та контрагентами з інших країн.

Таким чином, жіноче підприємництво є тією рушійною силою, яка має допомогти пришвидшити темпи розвитку окремих громад. Саме тому, важливо щоб місцеві органи влади орієнтувалися не лише на міжнародні та загальнодержані програми підтримки жіночого підприємництва, а й створювали свої програми та реалізували практичні заходи, які б враховували специфіку регіонального бізнесу, особливості демографічної ситуації та проблематику ведення бізнесу жінками.

### **Список використаних джерел:**

1. 56% нових ФОПів в Україні у 2023 році відкрили жінки. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://minfin.com.ua/ua/2023/11/20/116414627/>

2. 59% нових ФОПів в Україні у 2024 році відкрили жінки. [Електронний ресурс]. – URL : <https://news.dtki.ua/simple/common/90763-59-novix-fopiv-v-ukrayini-u-2024-roci-vidkrili-zinki>

3. Уряд схвалив Стратегію розвитку малого та середнього бізнесу до 2027 року та операційний план заходів на 2024-2027 роки. [Електронний ресурс]. –

URL : <https://www.kmu.gov.ua/news/uriad-skhvalyv-stratehiiu-rozvytku-maloho-ta-serednoho-biznesu-do-2027-roku-ta-operatsiinyi-plan-zakhodiv-na-2024-2027-roky>

4. Жінки в бізнесі: прийшов час сміливих рішень. [Електронний ресурс]. – URL :: <https://www.kmu.gov.ua/news/uriad-skhvalyv-stratehiiu-rozvytku-maloho-ta-serednoho-biznesu-do-2027-roku-ta-operatsiinyi-plan-zakhodiv-na-2024-2027-roky>

### **Gardus Maksym**

student Mykolaiv national agrarian university, Ukraine

## **DECENTRALISED ENERGY AS A STRATEGIC GUIDELINE FOR COMPREHENSIVE RECOVERY OF TERRITORIAL COMMUNITIES ДЕЦЕНТРАЛІЗОВАНА ЕНЕРГЕТИКА ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ ОРІЄНТИР КОМПЛЕКСНОГО ВІДНОВЛЕННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД**

In the context of Ukraine's post-war recovery, the key challenge for local communities is to create a sustainable, independent and environmentally friendly energy system. Decentralised energy is a strategic guideline that allows communities to ensure their own energy independence, reduce vulnerability to external risks and promote sustainable development.

The implementation of such systems not only improves the economic performance of communities, but also their digital transformation, as modern technologies allow for effective management of microgrids and optimisation of renewable energy sources.

This creates the preconditions for attracting investment, developing infrastructure and integrating communities into the new green economy.

As a result of Russian aggression, Ukraine's energy infrastructure suffered significant damage, resulting in a 61% reduction in production capacity and losses of over USD 10 billion. These events have highlighted the vulnerability of centralised energy systems and highlighted the need for decentralisation of the energy sector. Decentralised energy systems, such as microgrids and renewable energy sources, can improve the energy security of communities, reduce dependence on centralised supplies and promote sustainable development. The implementation of such systems